

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUMU

Dr. Hafize Gaye Erkan
Başkan

3 Ekim 2023

Ankara

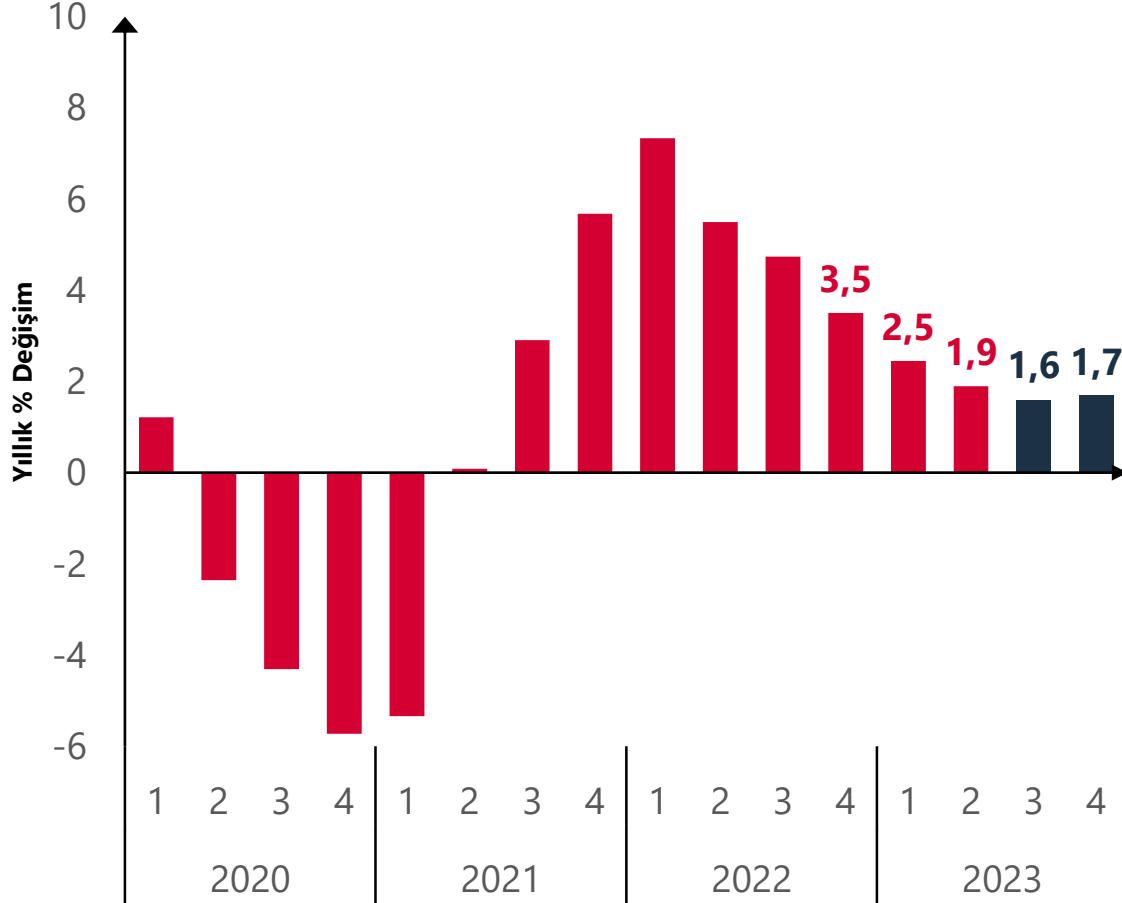
Sunum Planı

- **Küresel Ekonomi**
- **Enflasyon**
- **Para Politikası**
- **Genel Değerlendirme**

KÜRESEL EKONOMİ

Küresel büyüme zayıflarken öncü göstergeler iktisadi faaliyette yavaşlamaya işaret etmektedir.

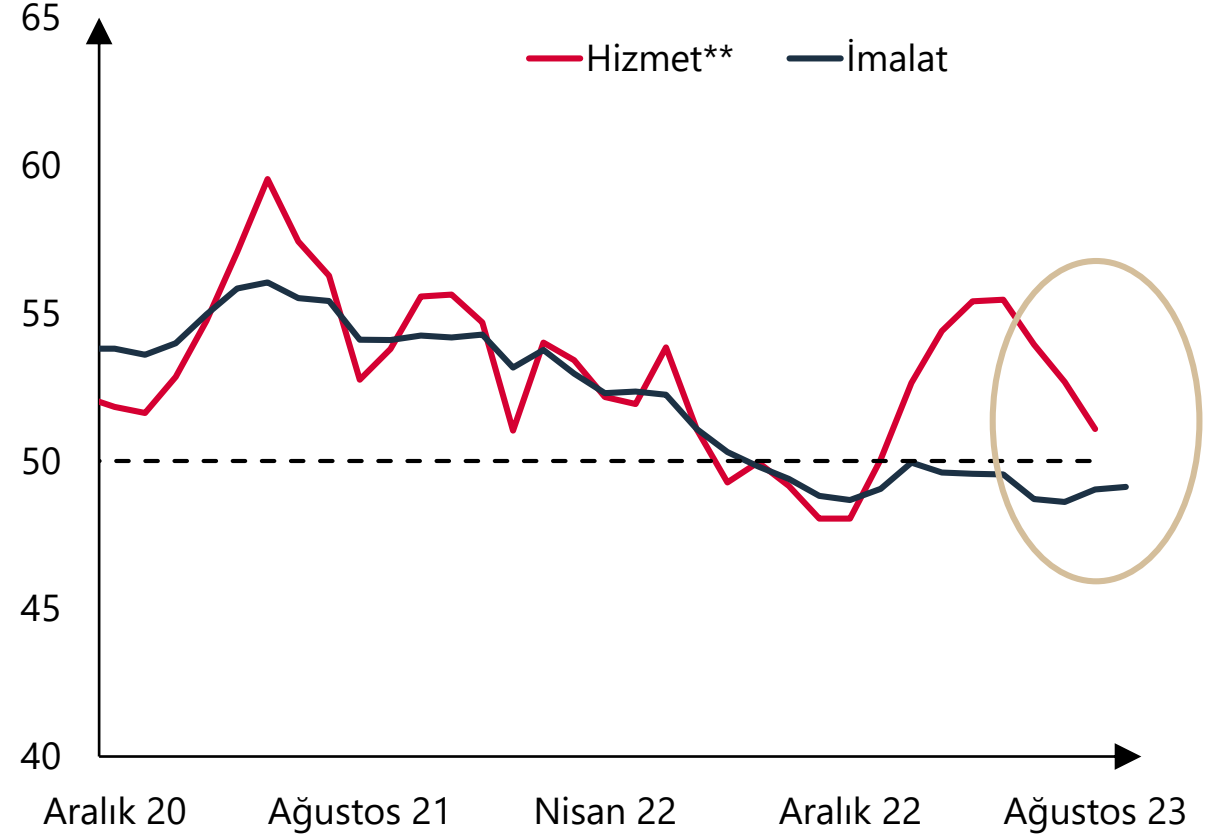
İhracat Ağırlıklı Küresel Büyüme Endeksi (Yıllıklandırılmış)

Kaynak: Consensus Economics, S&P Global, TCMB

Gözlem Tarihi: Eylül 2023

Küresel PMI Endeksleri*

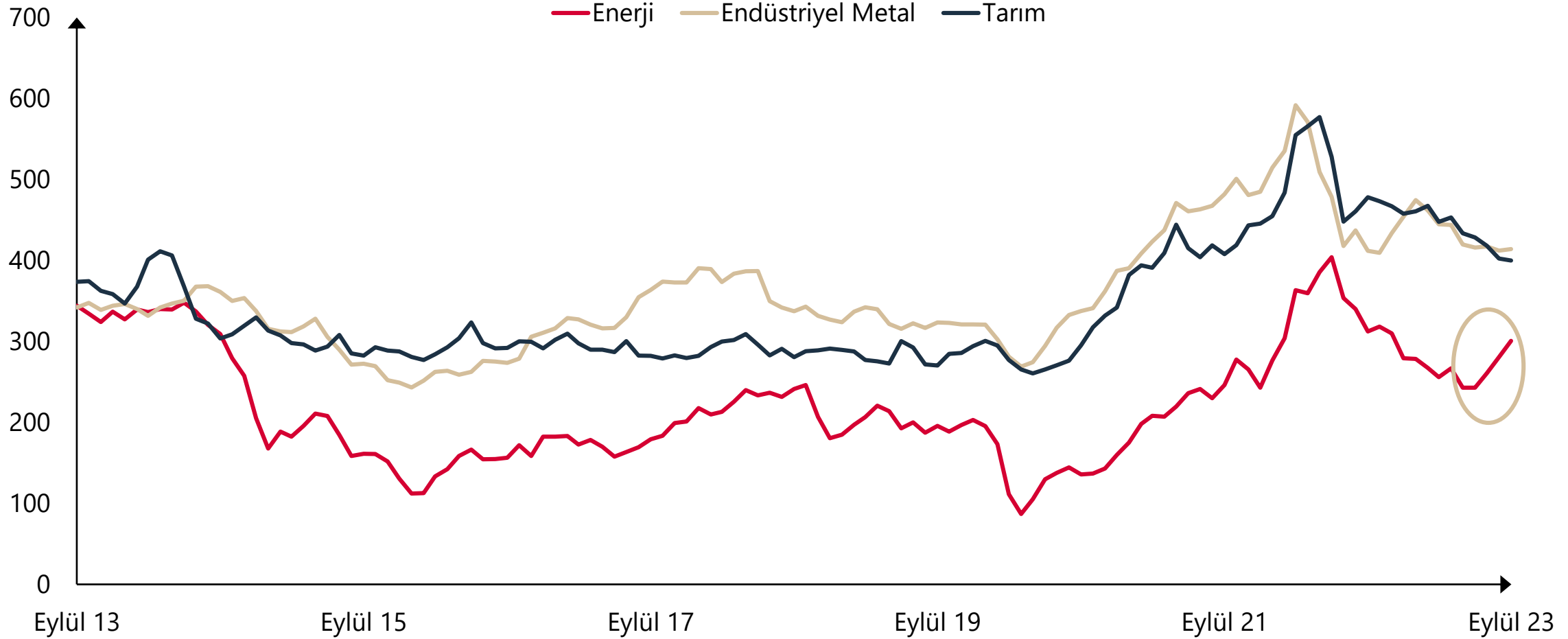

Kaynak: S&P Global

Gözlem Tarihi: Eylül 2023

Küresel enerji fiyatları yakın dönemde artmıştır.

Emtia Fiyat Endeksleri

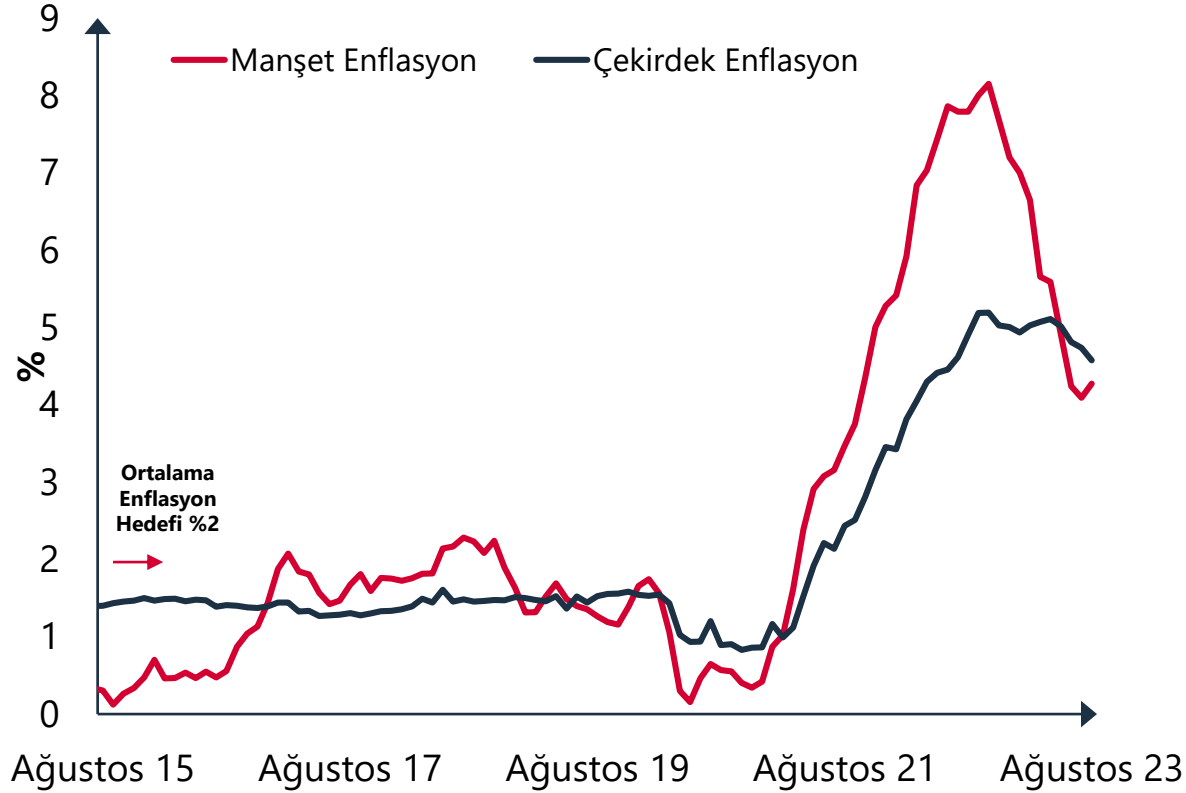

Kaynak: Bloomberg

Gözlem Tarihi: Eylül 2023

Fiyatlardaki katılık ve enerji fiyatlarındaki artış sonucunda enflasyondaki düşüş eğilimi zayıflamıştır.

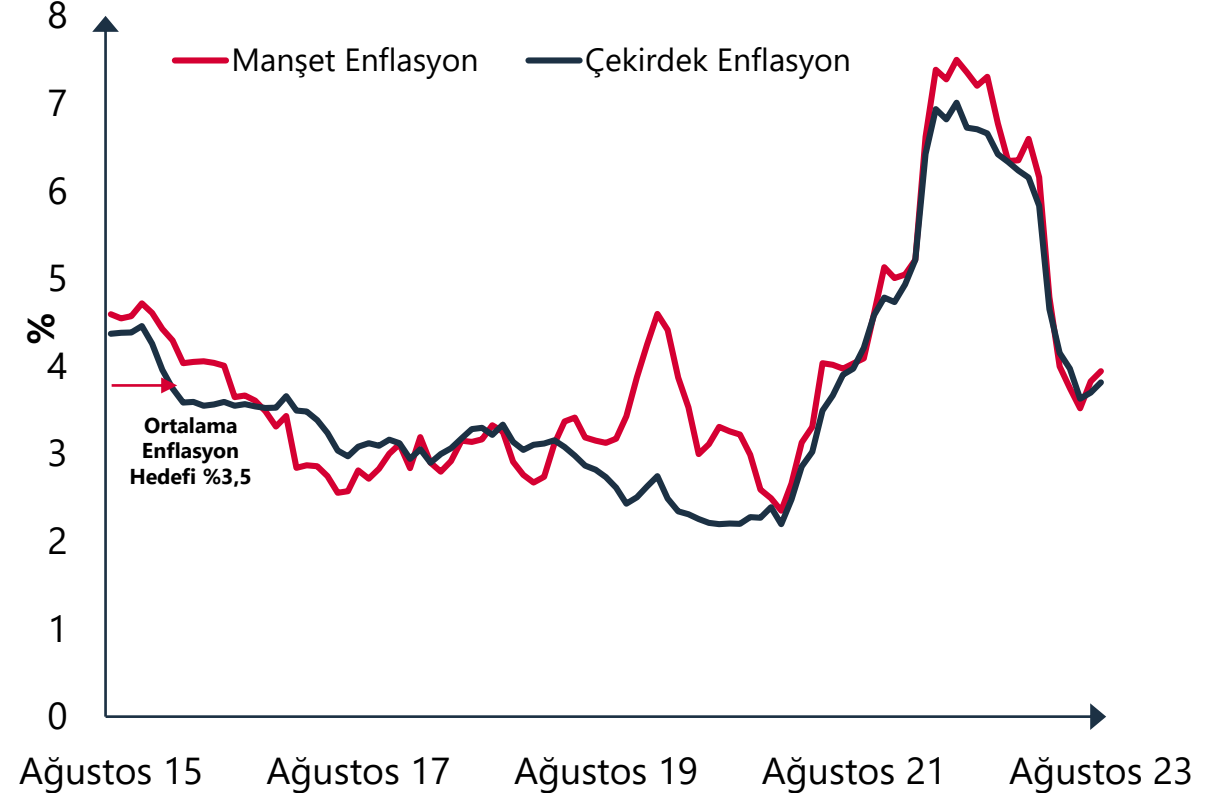
Gelişmiş Ülkelerde Enflasyon Oranı*

Kaynak: Bloomberg

Son Gözlem: Ağustos 2023

Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyon Oranı*

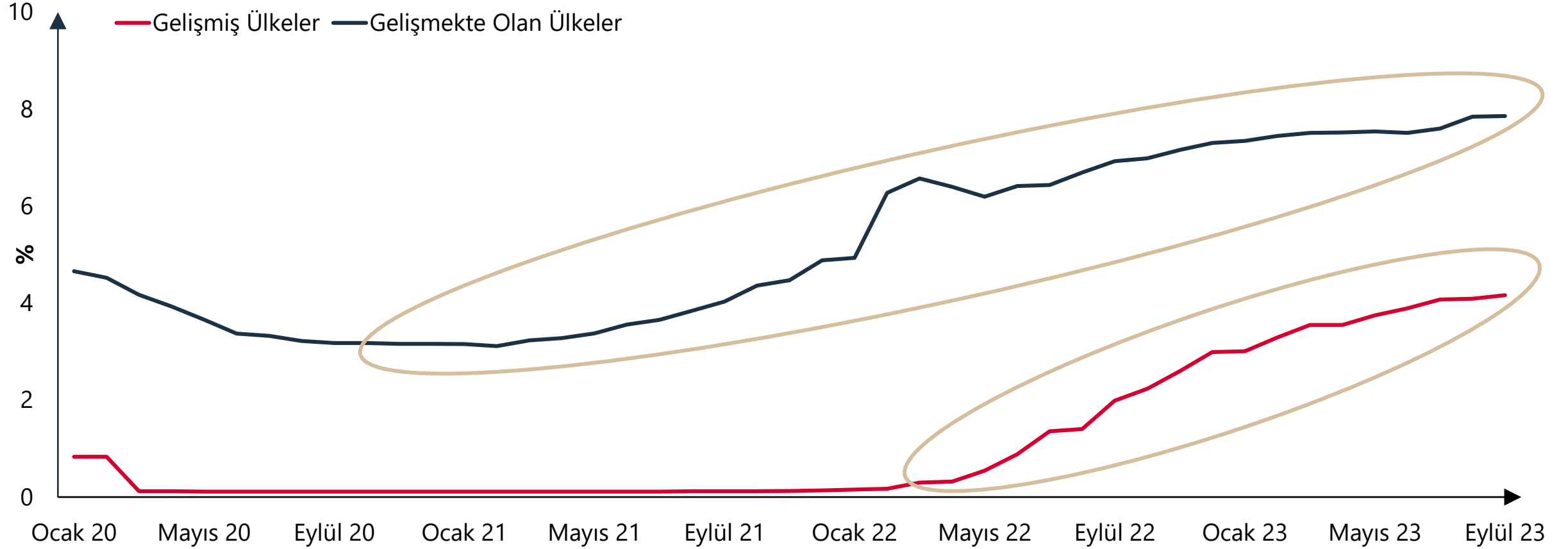
Kaynak: Bloomberg

Son Gözlem: Ağustos 2023

*GSYİH ağırlıklı ortalama alınarak hesaplanmıştır. Gelişmiş Ülkeler: ABD, Euro Bölgesi, Güney Kore, İngiltere, İsrail, İsveç, İsviçre, Japonya, Kanada, Norveç. Gelişmekte Olan Ülkeler: Brezilya, Çekya, Çin, Endonezya, Filipinler, Güney Afrika, Hindistan, Kolombiya, Macaristan, Meksika, Peru, Polonya, Romanya, Rusya, Şili, Tayland.

Merkez bankaları sıkı para politikalarına devam etmektedir.

Politika Faiz Oranları*

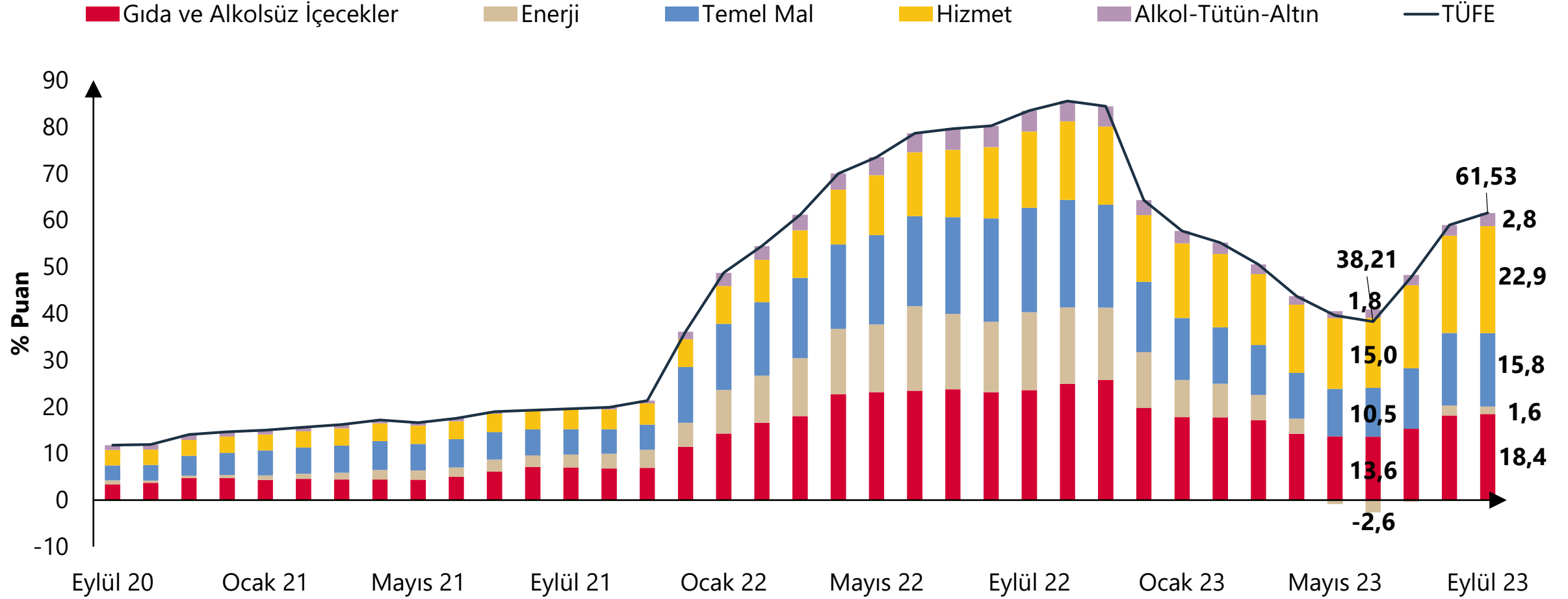
Kaynak: Bloomberg

Son Gözlem: Eylül 2023

ENFLASYON

Eylül ayında yıllık enflasyon yüzde 61,53'e yükselmiştir.

Ana Grupların TÜFE Yıllık Enflasyonuna Katkıları

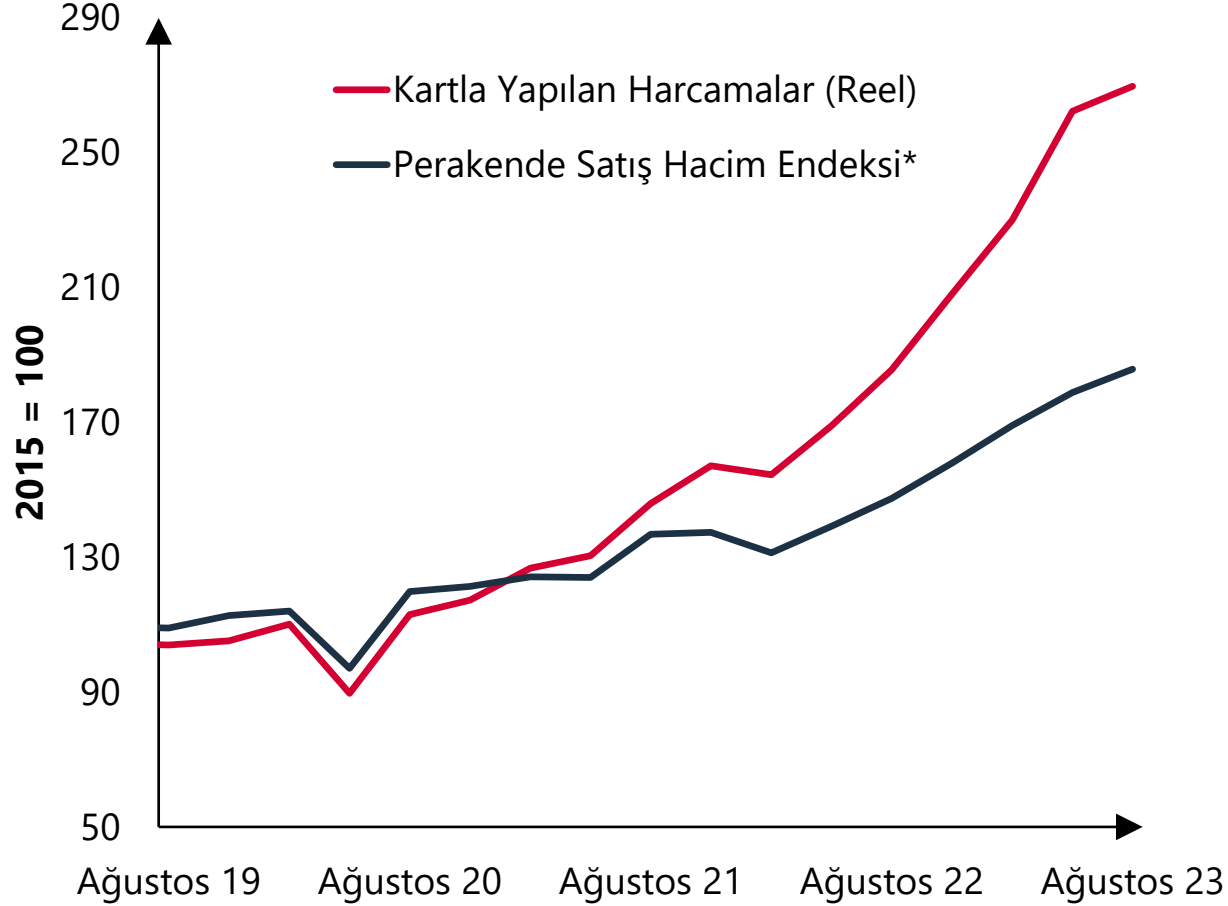

Kaynak: TCMB, TÜİK

Gözlem Tarihi: Eylül 2023

Tüketim eğilimi yüksek seyretmektedir.

(Mevsimsellikten Arındırılmış)

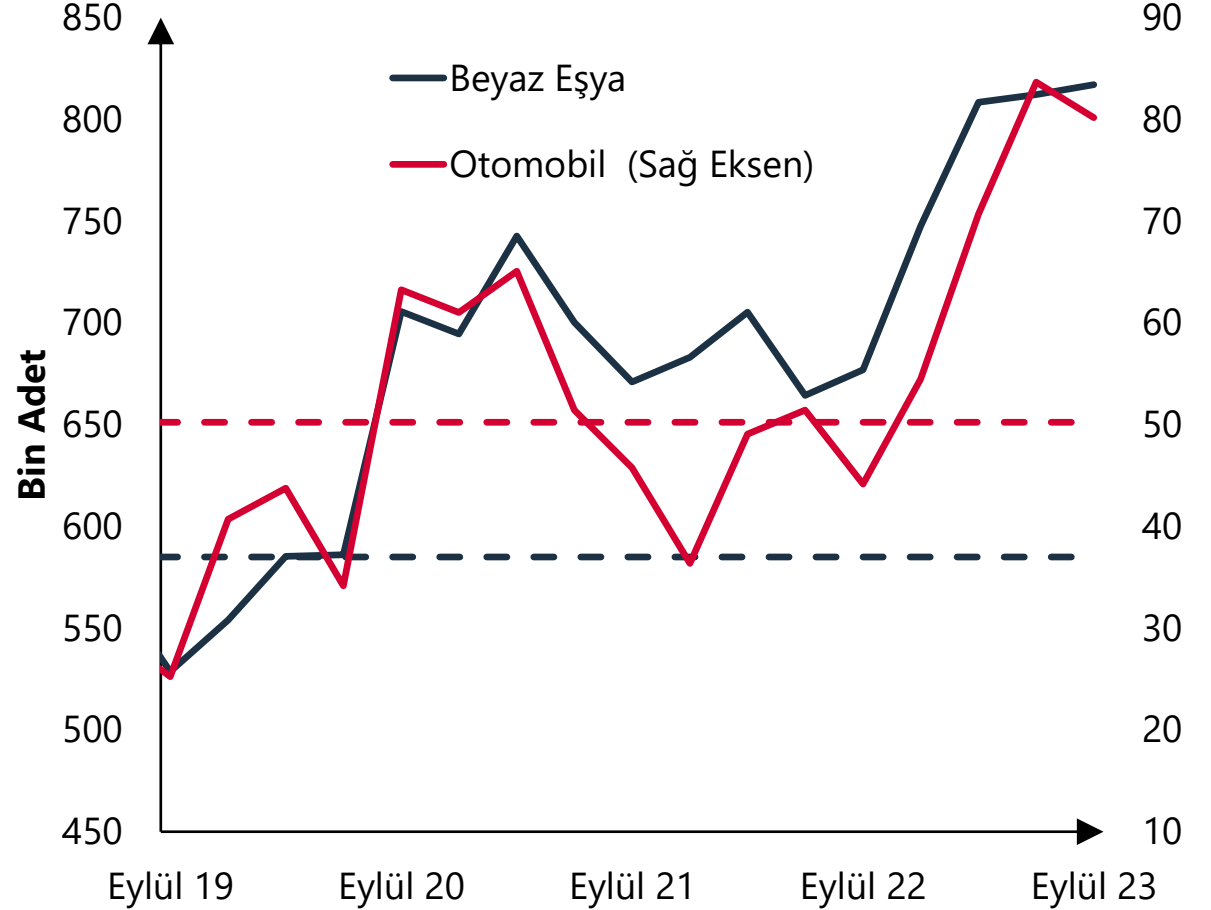

Kaynak: TÜİK, TCMB

Gözlem Tarihi: Ağustos 2023

Satışlar**

(Mevsimsellikten Arındırılmış)

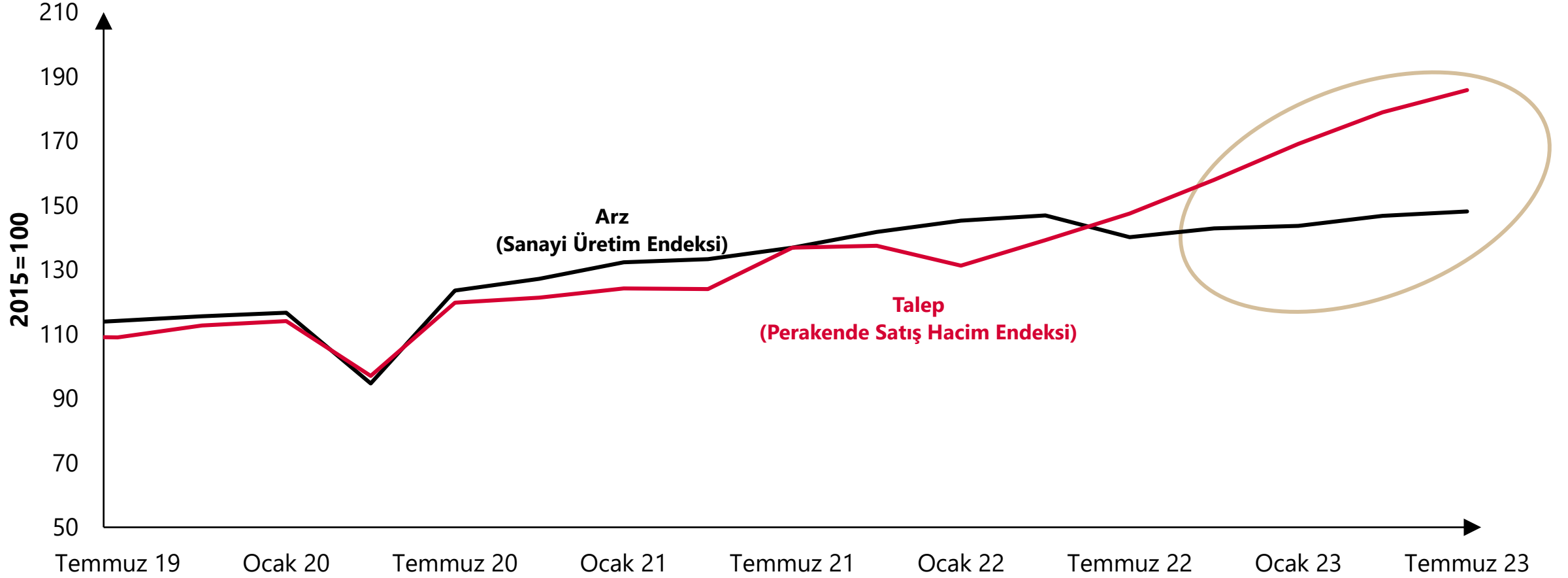

Kaynak: ODMD, TURKBESD, TCMB

Gözlem Tarihi: Eylül 2023

Arz durağan, talep canlı seyretmiştir.

Sanayi Üretim ve Perakende Satış Hacim Endeksi* (Mevsimsellikten Arındırılmış)

Kaynak: TÜİK

Gözlem Tarihi: Temmuz 2023

Aşırı canlı iç talep, cari dengeyi bozmaktadır.

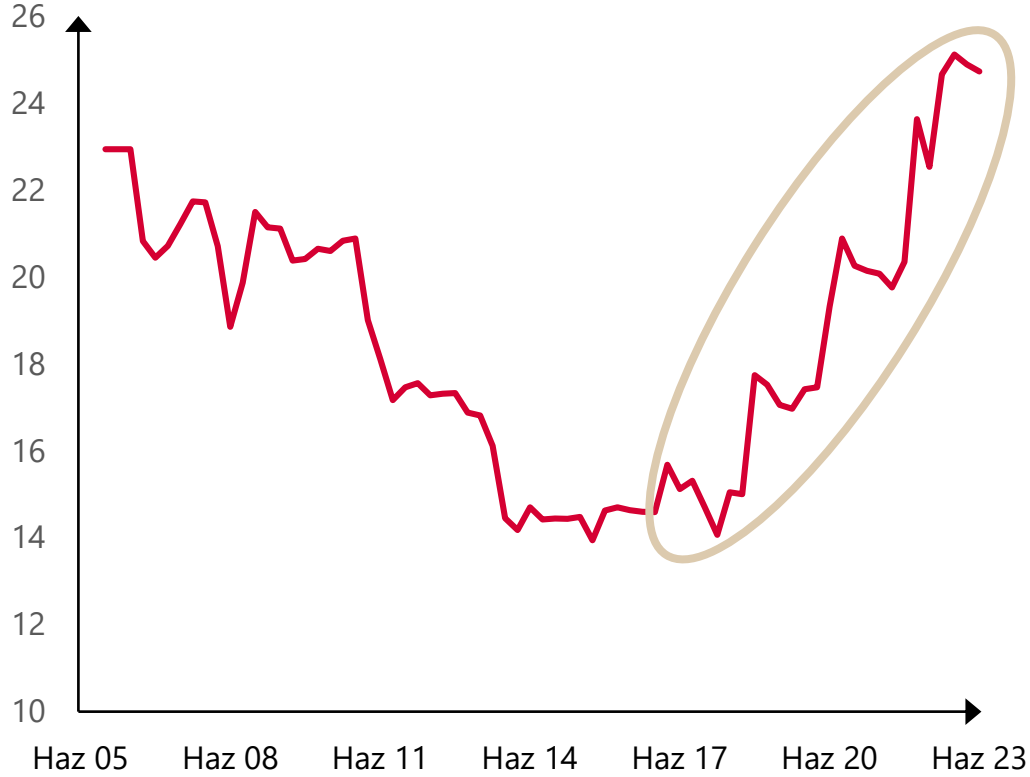
Dış Denge İstatistikleri (Milyar ABD Doları)	2022 Ocak- Ağustos	2022	2023 Ocak- Ağustos	2023** (Yıllıklandırılmış)	Yıllık Fark
Cari Denge*	-32,2	-48,4	-42,3	-58,5	-10,1
Dış Ticaret Dengesi	-73,5	-109,5	-82,3	-118,3	-8,8
İhracat	165,5	254,2	164,8	253,5	-0,7
İthalat	239,0	363,7	247,1	371,8	8,1
Tüketim Malı	18,5	30,5	30,4	42,4	11,9 ×1,6
Altın	9,3	20,4	22,6	33,8	13,4 ×2,4
Hizmet Dengesi	24,1	50,1	25,7	51,7	1,6
Seyahat gelirleri	20,5	41,4	24,3	45,2	3,8
Taşımacılık gelirleri	19,4	36,7	20,3	37,5	0,8

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Gözlem Tarihi: Ağustos 2023

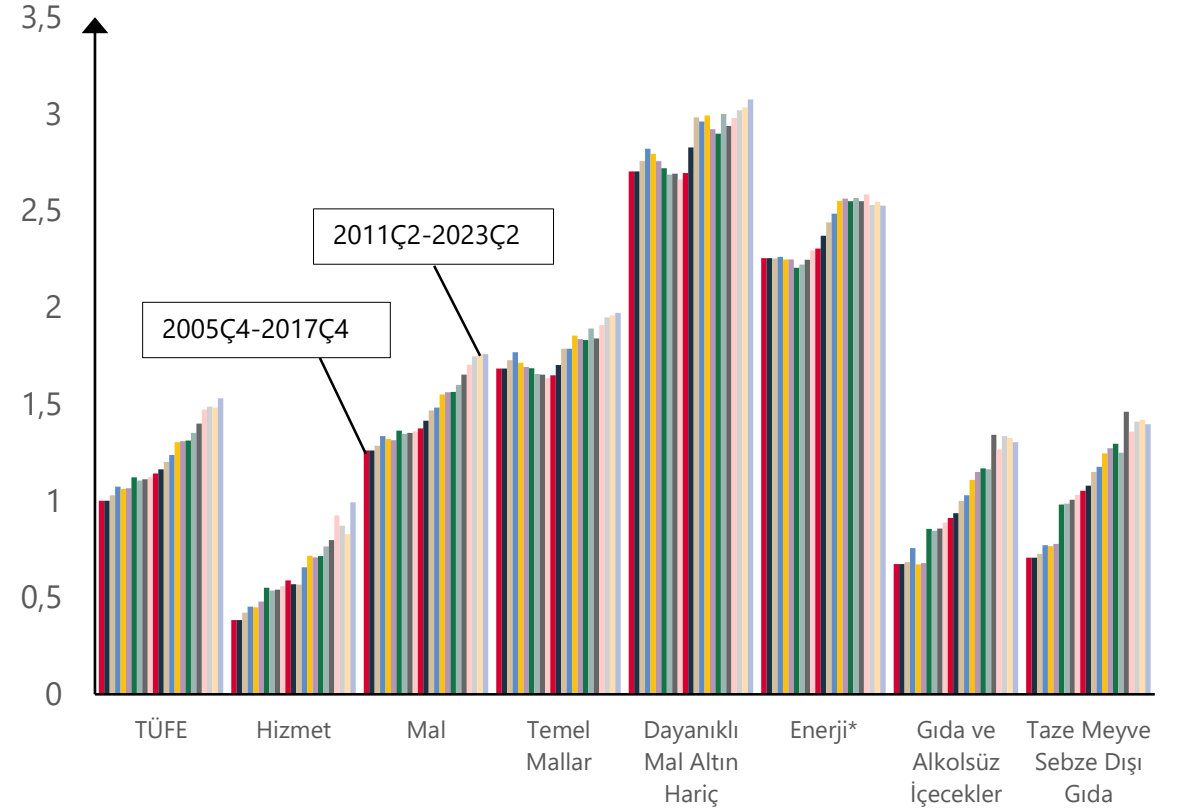
Döviz kurlarından yurt içi fiyatlara geçişkenlik artmaktadır.

Maliyet Kanalıdan Gelen Döviz Kuru Geçişkenliği (%)

Kaynak: TCMB

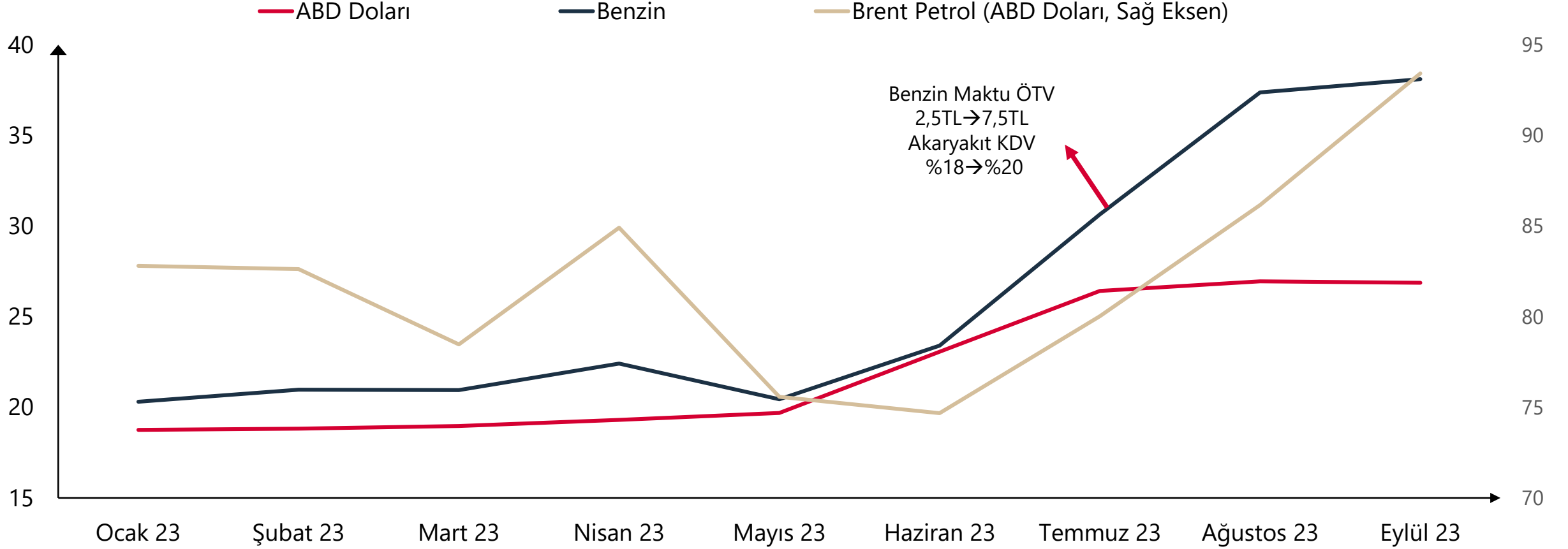
Döviz Kurundan Tüketici Alt Gruplarına Geçişkenlik (2005Ç4-2017Ç4 TÜFE=1 Olarak Normalleştirilmiş)**

* Elektrik ve doğal gaz hariç. Alt grupların iç dinamiklerini daha iyi yakalayabilmek adına LPG, benzin ve mazot kalemlerinin kur geçişkenlikleri ayrıca hesaplanmıştır.

** 10 yıllık örneklerde kayan pencere (rolling window) yöntemi ile geçişkenliklerin zaman içerisindeki değişimini göstermekte olup, grafikte ilk örneklem 2005Ç4-2017Ç4, son örneklem ise 2011Ç2-2023Ç2 dönemine denk gelmektedir.

Akaryakıt fiyatlarındaki artış enflasyonun yayılımını artırmaktadır.

Kaynak: Bloomberg, TCMB

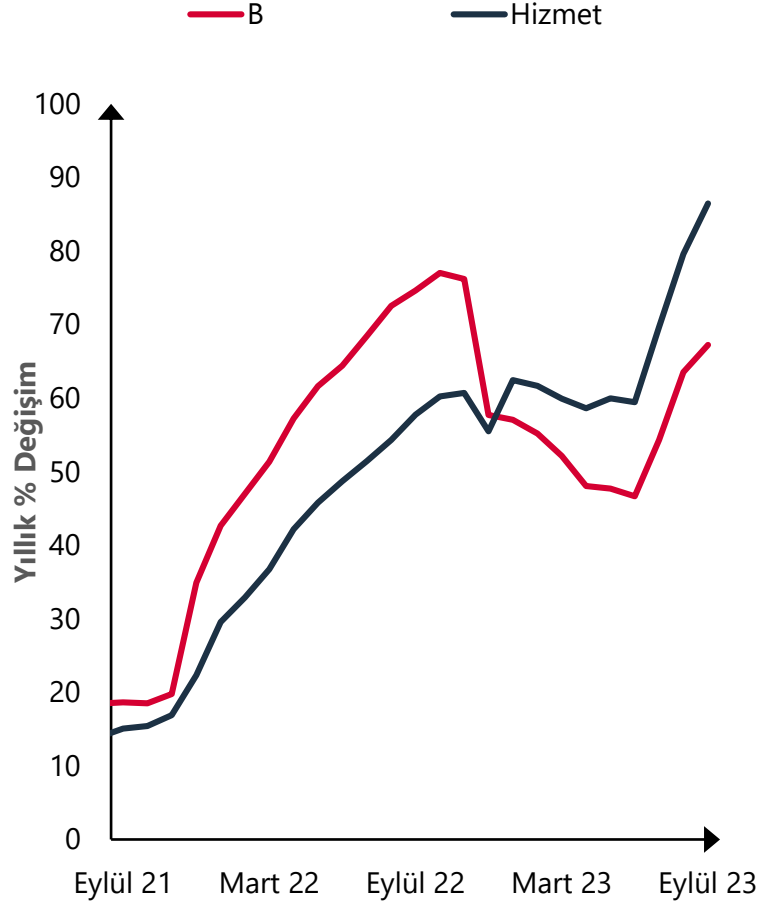
Gözlem Tarihi: Eylül 2023

Vergi ayarlamaları temmuz ve ağustos enflasyonunda etkili olmuştur.

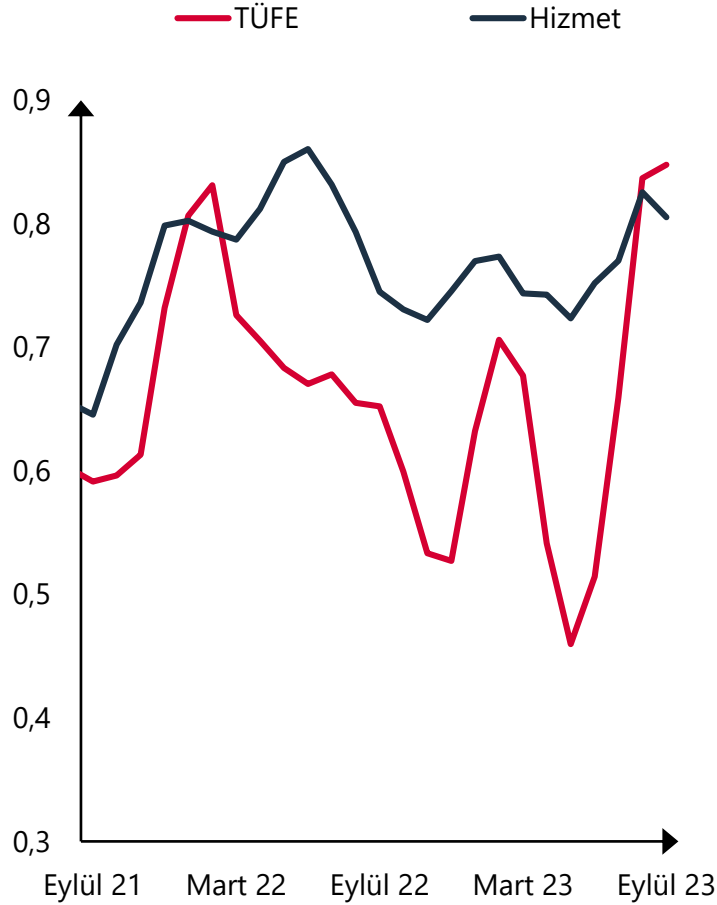
Vergi Oranları:	Haziran	Temmuz	Yıllık Enflasyona Etki
KDV (Ortalama)	%9,5	%11,2	2,95
Akaryakıt Maktu ÖTV	1,8 TL/Litre	5,6 TL/Litre	2,97
LPG Maktu ÖTV	1,8 TL/kg	5,8 TL/kg	0,14
Tütün Maktu ÖTV	0,96 TL/Paket (Asgari) 0,97 TL/Adet	1,10 TL/Paket (Asgari) 1,11TL/Adet	0,17
Alkol ÖTV (Ortalama)	%45,8	%49,0	0,04
Doğal Gaz Maktu ÖTV	0,023 TL/Sm ³	0,075 TL/Sm ³	0,04
Şans Oyunları Vergisi	%5, %7 ve %10	%10, %14 ve %20	0,003
Toplam			6,31

Hizmet enflasyonunda katılık devam etmektedir.

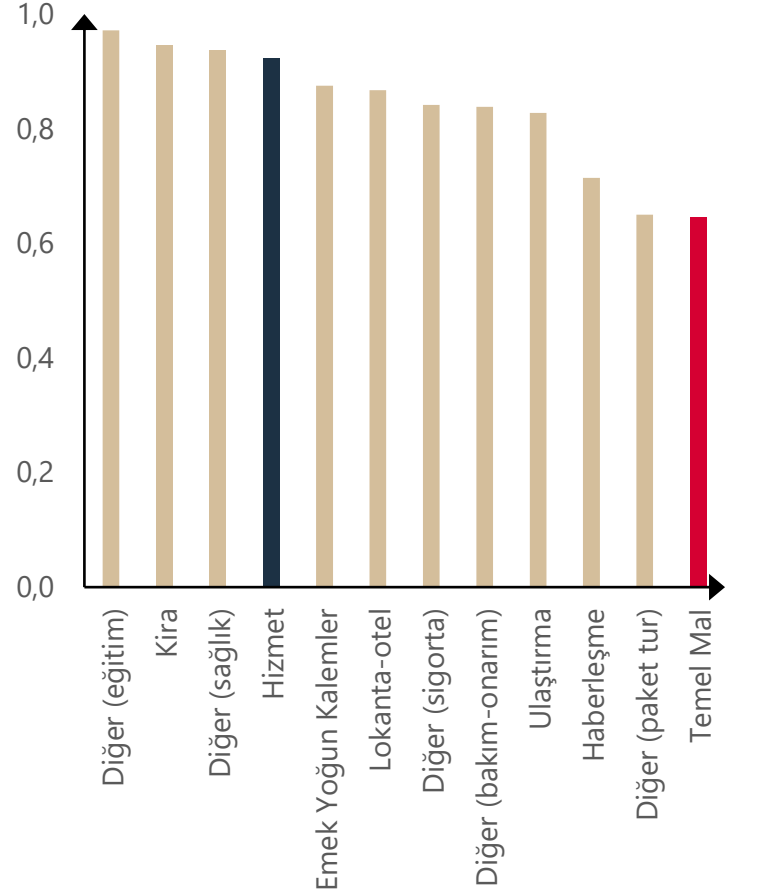
B Endeksi ve Hizmet Fiyatları

TÜFE ve Hizmet Yayılm Endeksleri* (Mev. Arındırılmış, 3 Aylık Ortalama)

Hizmetler Sektörü Enflasyonunda Atalet**

Kaynak: TÜİK, TCMB

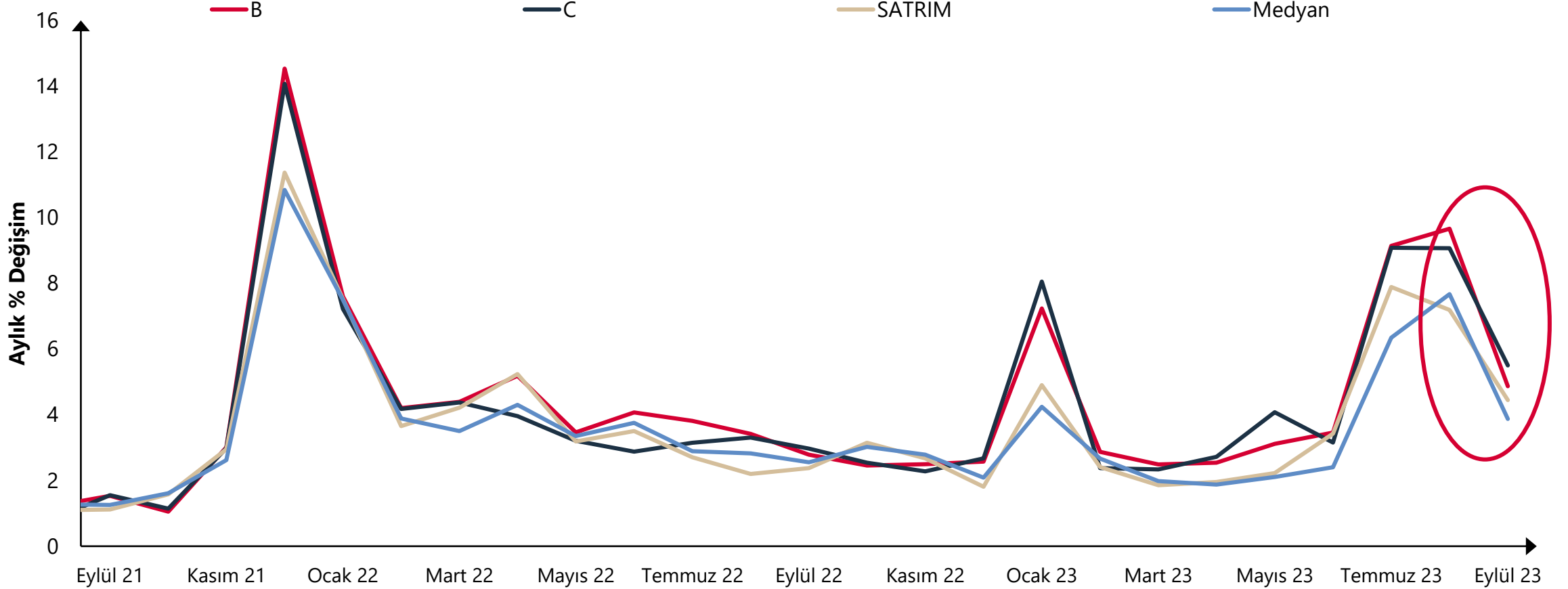
Gözlem Tarihi: Eylül 2023

* Fiyatı artan ürünlerin sayısı ile fiyatı azalan ürünlerin sayısı arasındaki farkın toplam ürün sayısına oranı üzerinden üç aylık ortalamalar alınarak hesaplanmaktadır.

** Daha detaylı bilgi için "Hizmetler Enflasyonunda Atalet", Enflasyon Raporu 2023 III, Kutu 2.3.

Enflasyonun ana eğilimi eylül ayı itibarıyla yavaşlamaya başlamıştır.

Çekirdek ve Alternatif Enflasyon Göstergeleri (Mevsimsellikten Arındırılmış)

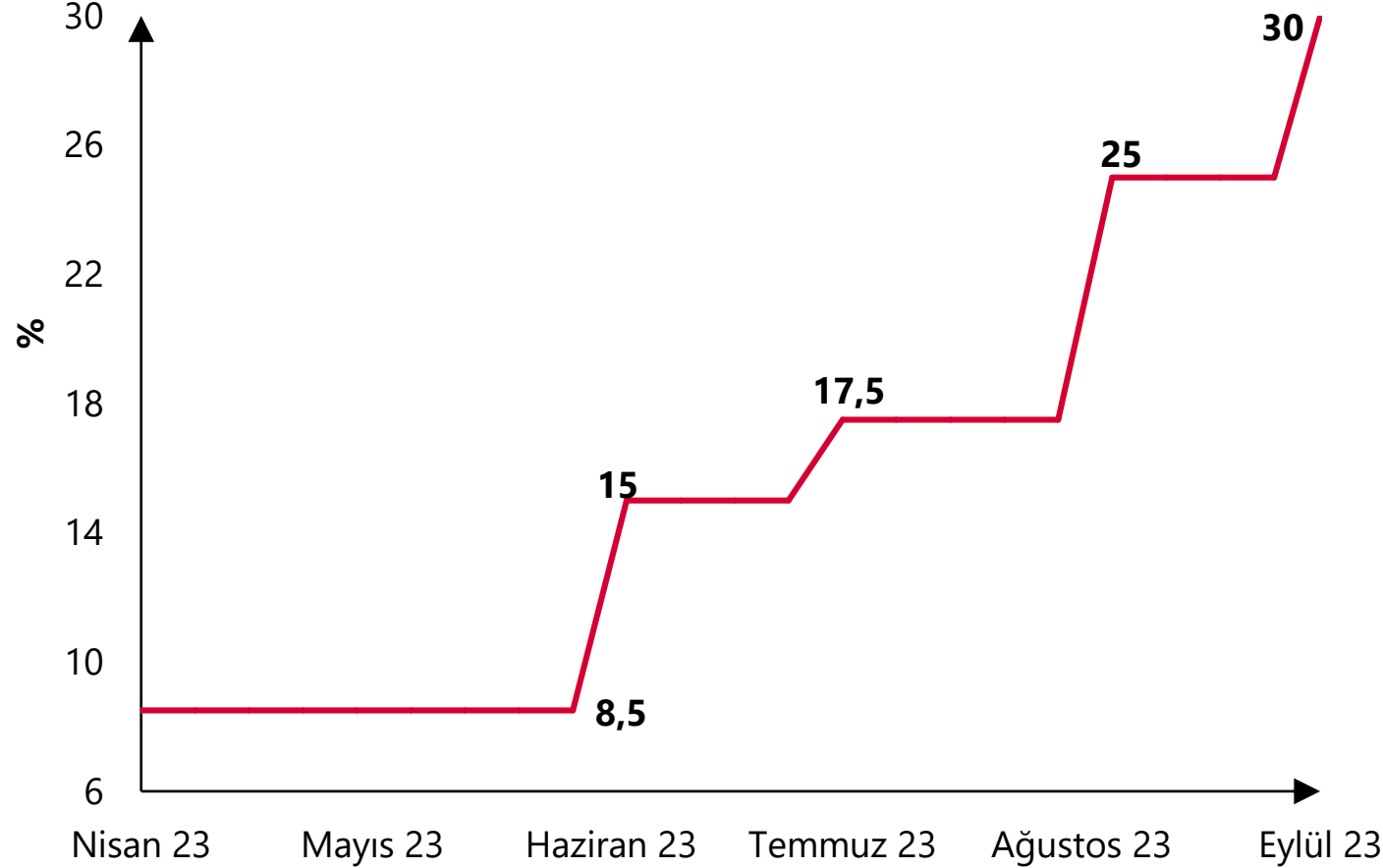
Kaynak: TÜİK, TCMB

Gözlem Tarihi: Eylül 2023

PARA POLİTİKASI

Parasal sıkılaştırma süreci bütünsel bir anlayışla güçlendirilmektedir.

Politika Faiz Oranı

Miktarsal Sıkılaştırma
-Likidite Fazlasının Sterilizasyonu

Seçici Kredi Sıkılaştırması
-İç Talepte Dengelenme

Kaynak: TCMB

Gözlem Tarihi: 21 Eylül 2023

Miktarsal sıkılaştırma ile yaklaşık 700 milyar TL likidite sterilize edilmiştir.

Kur Korumalı Hesaplar İçin Zorunlu Karşılık Oranı Düzenlemeleri

Duyuru Tarihi	KKM için Zorunlu Karşılık Oranı		TL Ağırlıklı Ortalama Zorunlu Karşılık Oranı		Likidite Etkisi (Milyar TL)
	Düzenleme Öncesi	Düzenleme Sonrası	Düzenleme Öncesi	Düzenleme Sonrası	
21 Temmuz 2023	%0	%15	%6,4	%11,1	472
14 Eylül 2023	%15	6 Aya Kadar Vadeli: %25 6 Aydan Uzun Vadeli: %5	%11,1	%14,3	230
				TOPLAM	702

Kaynak: TCMB

Gözlem Tarihi: 14 Eylül 2023

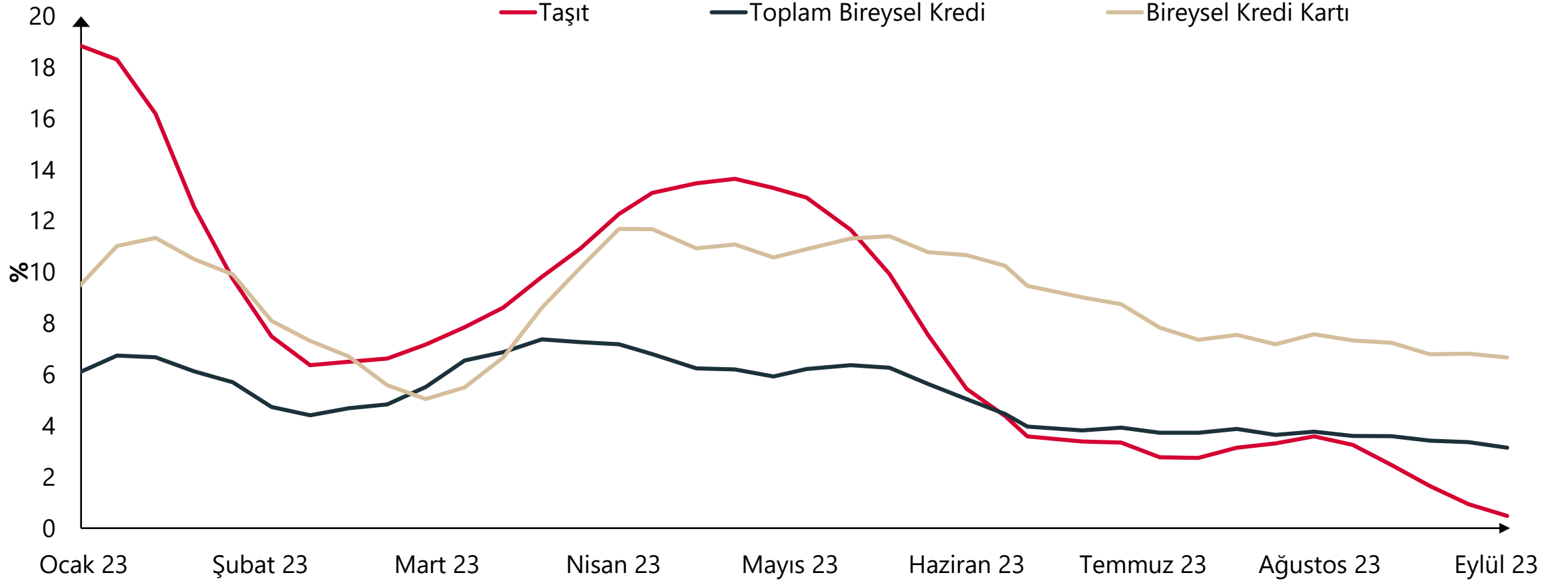
Seçici kredi sıkılaştırmasıyla talepte dengelenme hedeflenmektedir.

		Haziran	Mevcut
Ticari Kredi Büyüme Sınırı	↓	%3	%2,5
İhtiyaç Kredisi Büyüme Sınırı	→	%3	%3
Taşıt Kredisi Büyüme Sınırı	↓	%3	%2
Ticari Kredi Faiz Eşik Değeri	↑	Referans Oran 1,4-1,8	Referans Oran 1,8
İhtiyaç Kredisi Faiz Eşik Değeri (70 bin TL üzeri)	↑	Referans Oran 1,8-2,0	Referans Oran 2,0
Kredi Kartı Azami Faiz Sınırı (Nakit Çekim ve Kredili Mevduat Hesabı)	↑	%1,36	%4,02

Kredi büyümesinde dengelenme ve normalleşme başlamıştır.

Kredi Büyümesi

(4-Haftalık Büyüme Ortalaması)

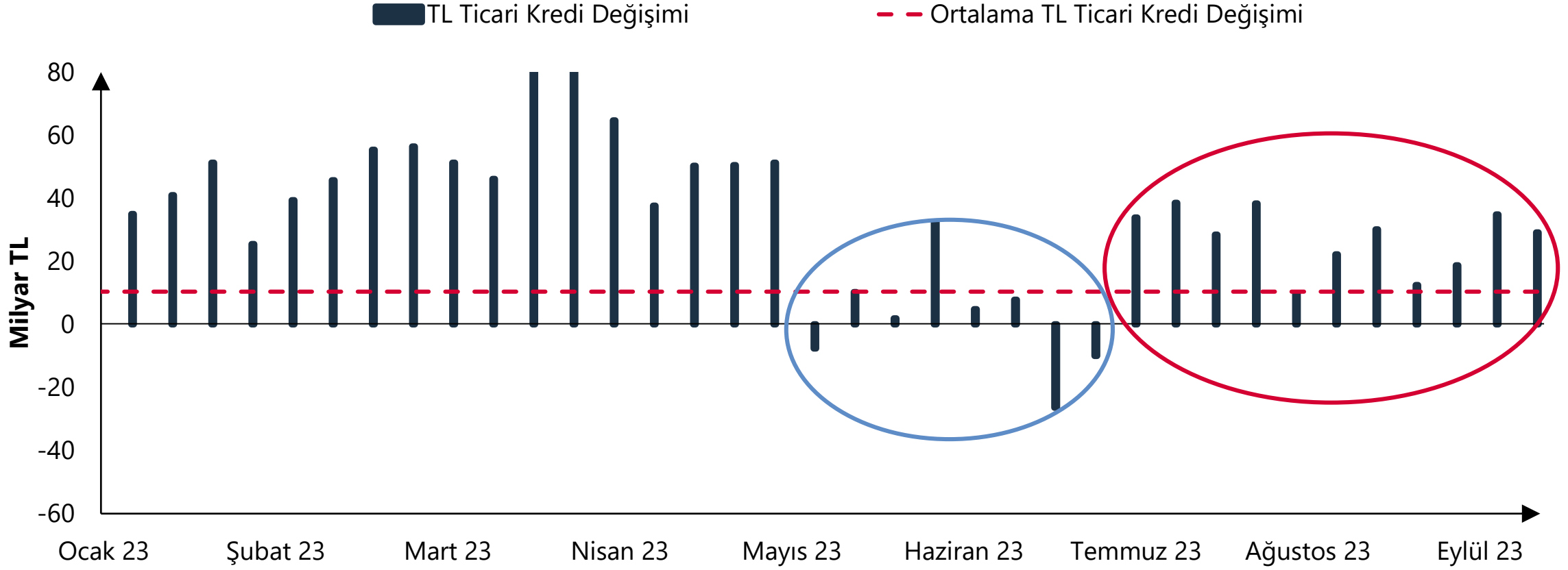

Kaynak: TCMB

Gözlem Tarihi: 22 Eylül 2023

Ticari kredi akışı daha sağlıklı bir yapıda seyretmektedir.

TL Ticari Krediler

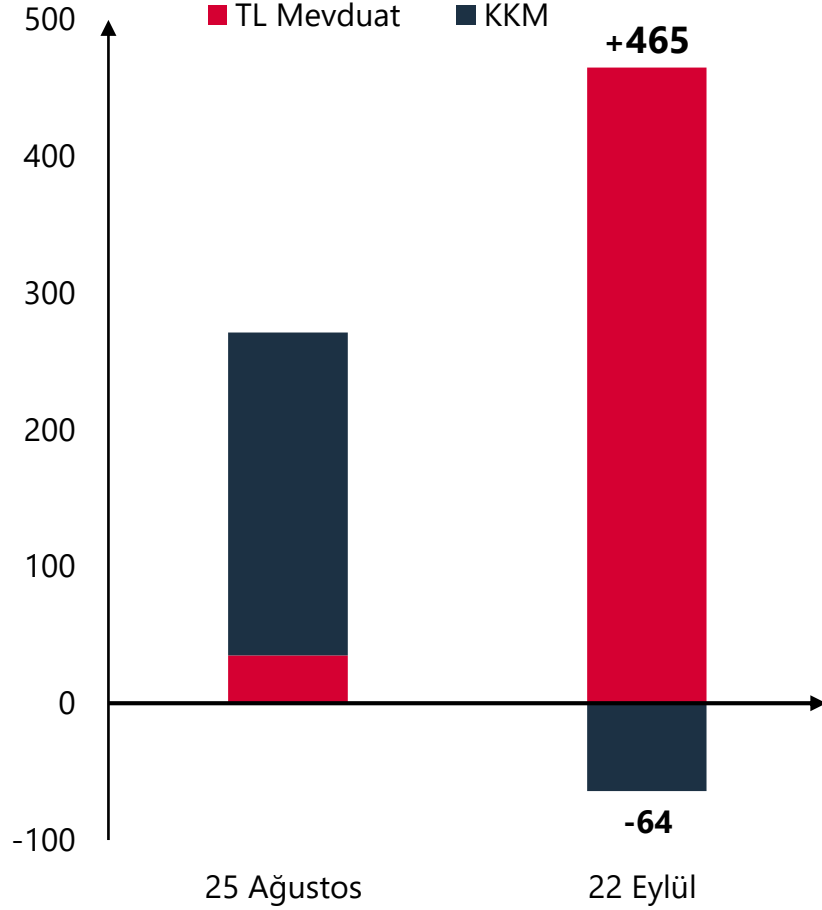

Kaynak: TCMB

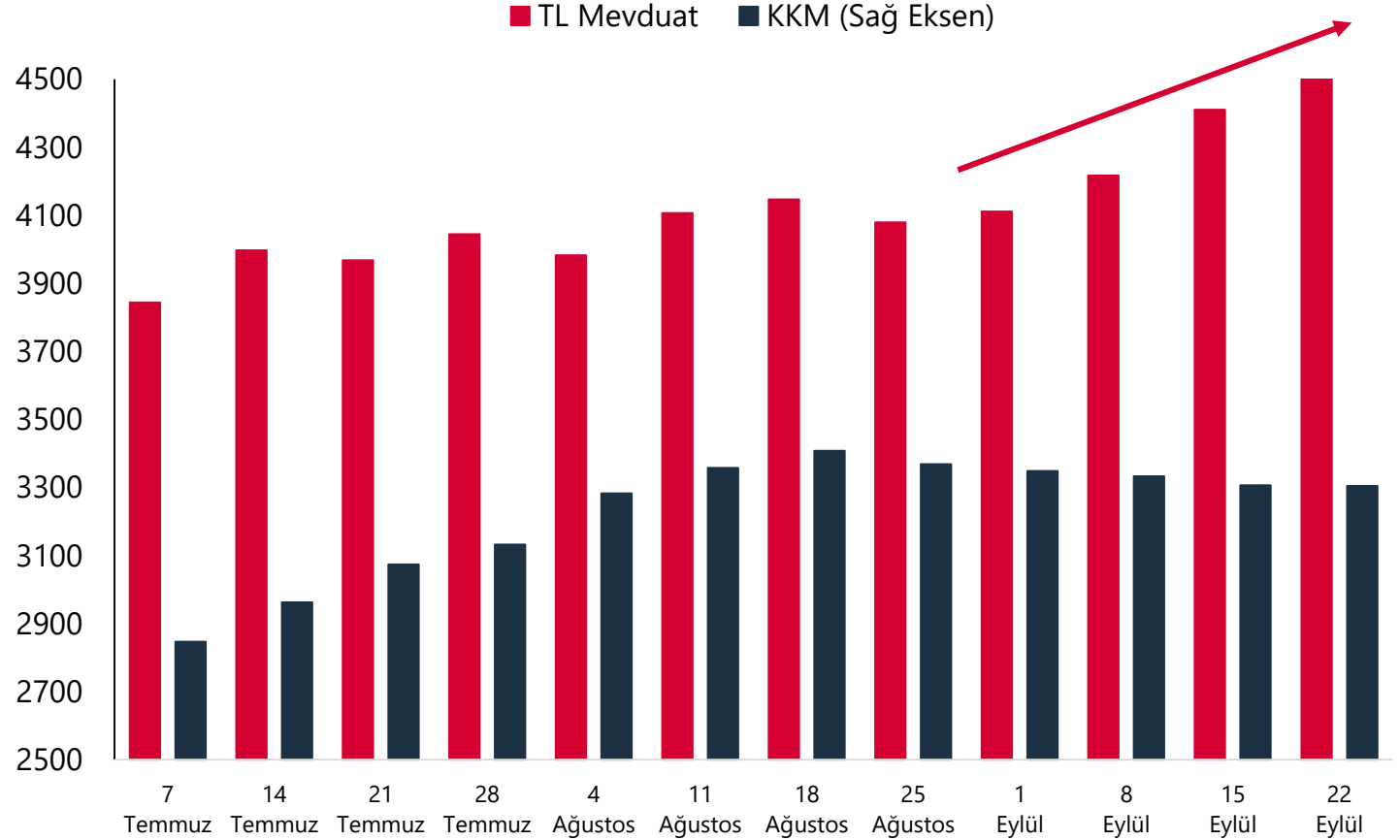
Gözlem Tarihi: 22 Eylül 2023

TL mevduat artarken, KKM ve döviz mevduatları gerilemektedir.

Mevduat Bakiye Değişimi (Milyar TL, 4-Hafta)

Mevduat Bakiye (Haftalık, Milyar TL)

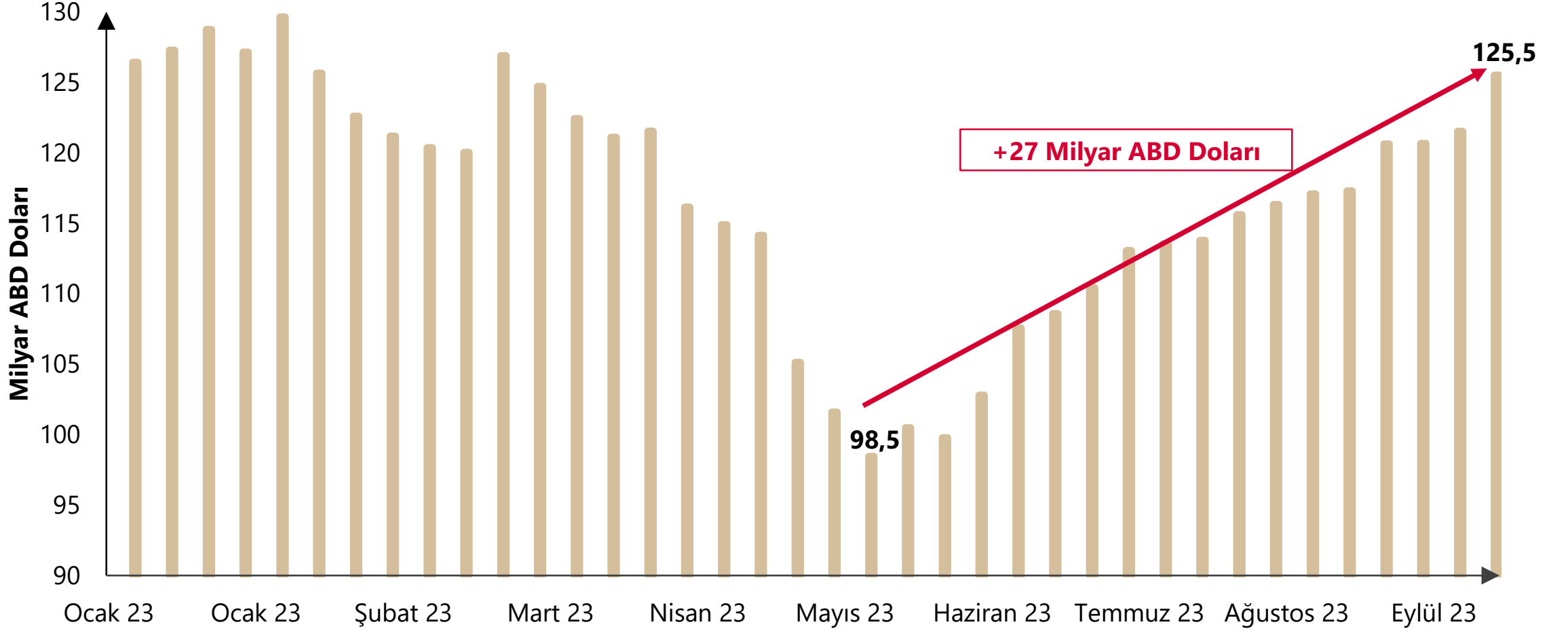

Kaynak: TCMB-BDDK

Gözlem Tarihi: 22 Eylül 2023

Uluslararası rezervlerde güçlü artış eğilimi sürmektedir.

TCMB Uluslararası Rezervleri (Haftalık)

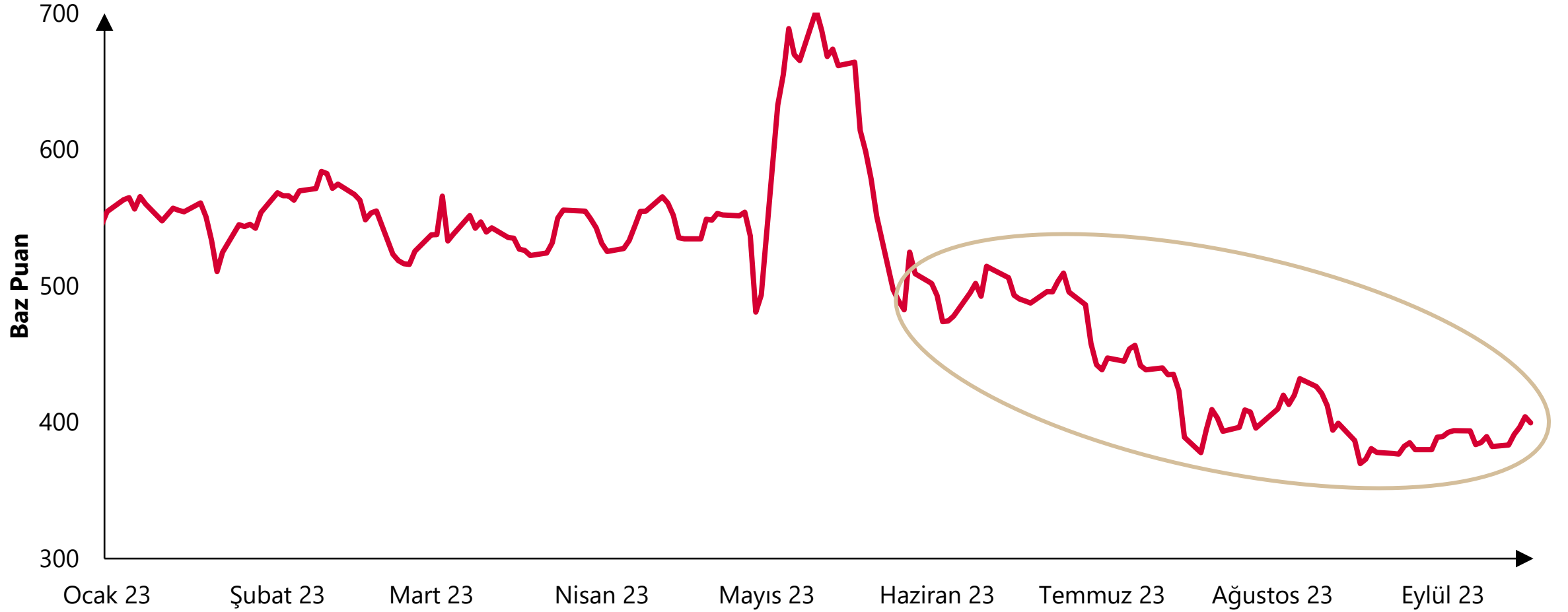

Kaynak: TCMB

Gözlem Tarihi: 22 Eylül 2023

Risk primi önemli ölçüde gerilemiştir.

Türkiye CDS Primi
(5 Yıl)

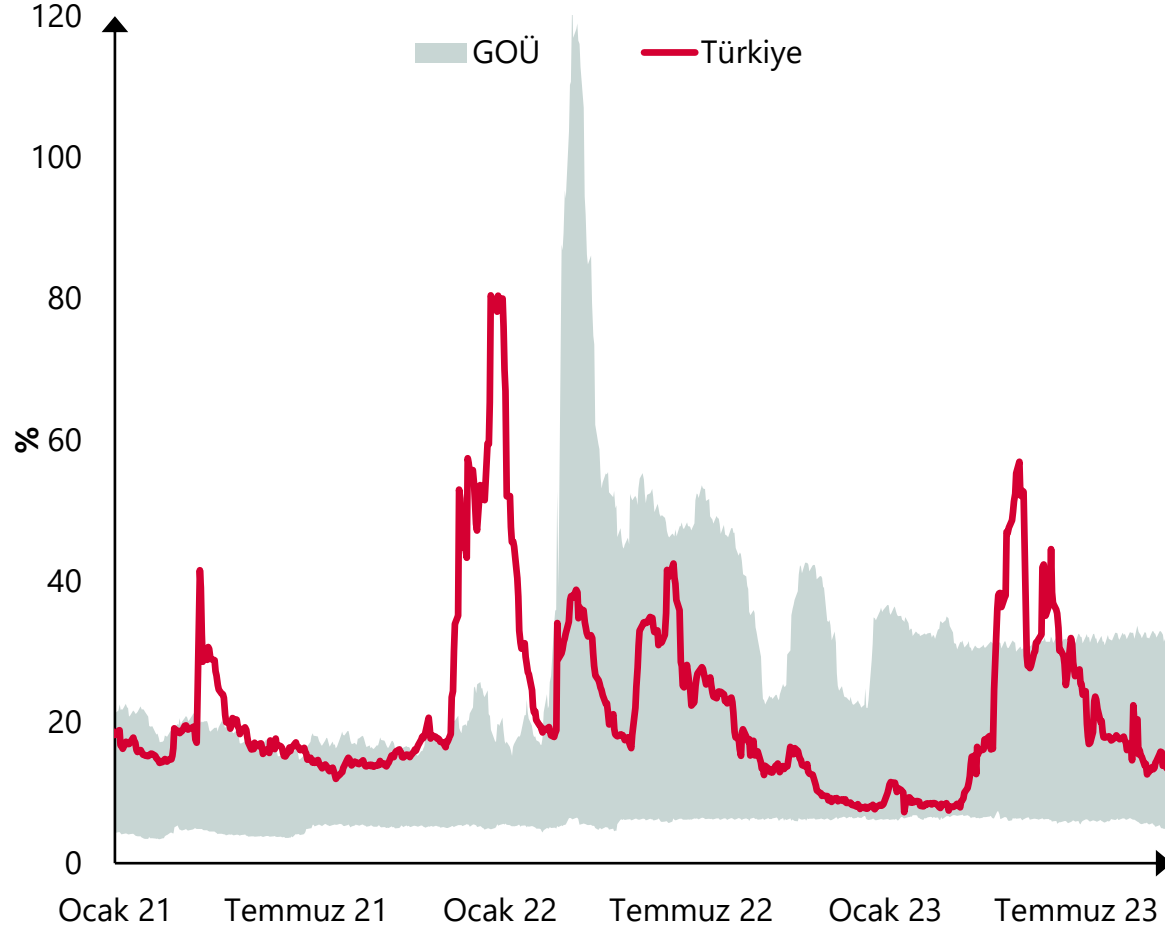

Kaynak: Bloomberg

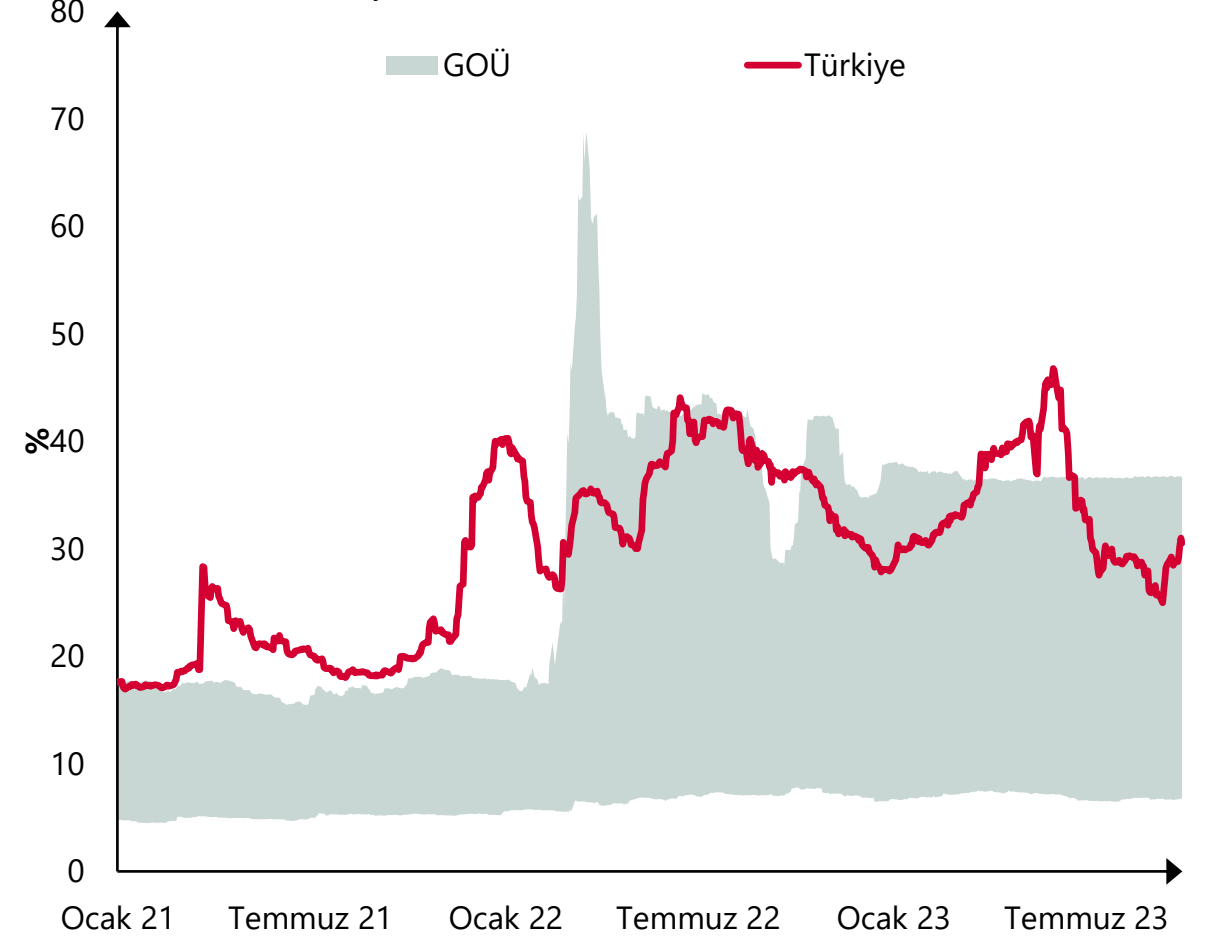
Gözlem Tarihi: 29 Eylül 2023

Kur oynaklığı gerilemektedir.

Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı
(ABD Dolarına Karşı, 1 Ay Vadeli)

Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı
(ABD Dolarına Karşı, 12 Ay Vadeli)

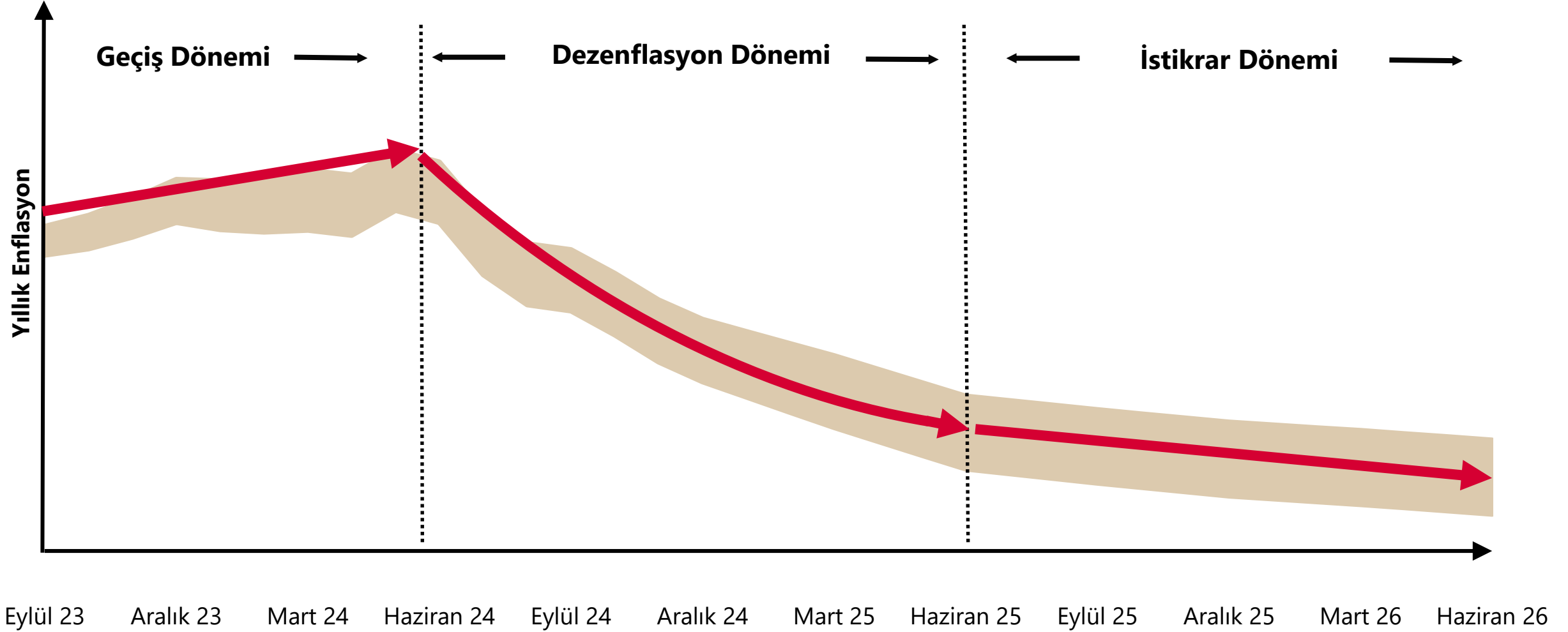

Kaynak: Bloomberg

Gözlem Tarihi: 29 Eylül 2023

GENEL DEĞERLENDİRME

Para politikasının birikimli etkileri neticesinde 2024 yılında dezenflasyon süreci başlayacaktır.

Kaynak: TCMB hesaplaması

Gözlem Tarihi: Ağustos 2023

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUMU

Dr. Hafize Gaye Erkan
Başkan

3 Ekim 2023

Ankara

